

Wandelroute

Het Doldersummerveld

Het Doldersummerveld

Er zijn in Drenthe nog maar een paar echt grote heidevelden over. Het Doldersummerveld is er een van. Dat het veld er nog is, kun je bijna toeval noemen. Toen de Stichting 'Het Drentse Landschap' in 1967 het ruim 400 hectare grote terrein wist aan te kopen, liepen er al brede afwateringssloten dwars over het veld om de ontginning voor te bereiden. Zover is het echter gelukkig nooit gekomen. Sindsdien ontwikkelde het Doldersummerveld zich in dertig jaar tijd tot een van de waardevolste vochtige heidevelden van Nederland. De wandelroute langs het veld is aangegeven met paaltjes met paarse koppen.

1 Loop vanaf de Huenderhoeve langs de weg richting Wateren.

Links van de weg ligt het Doldersummerveld van de Stichting Het Drentse Landschap, rechts het Wapserveld van Natuurmonumenten. Het zijn twee grote heidecomplexen die deel uitmaken van het Nationaal Park Drents-Friese Wold. Om de vergrassing door met name het Pijpenstrootje (in het Latijn *Molinia*) en bosopslag tegen te gaan, worden beide velden begraaasd door schapen en runderen. In totaal is er zo'n 500 hectare omrasterd. Vanuit de schaapskooi naast de Huenderhoeve gaat de scheper vrijwel dagelijks met zijn kudde Drentse heideschapen het veld op. Hun belangrijkste taak is het om het gras tussen de heidepollen weg te eten. Aan de hoeveelheden Pijpenstrootje die u met name aan het begin van de wandeling zult zien, merkt u dat de kudde van scheper Homan zich de komende jaren niet hoeft te vervelen...

2 Na ± 200 m. rechtsaf.

3 U gaat linksaf over het gemaaide paadje en komt langs de brug.

De brug is in 2002 aangelegd in het kader van de plannen om het beekdal van de Vledder Aa te herstellen. Op deze plaats lag in vroeger tijden een

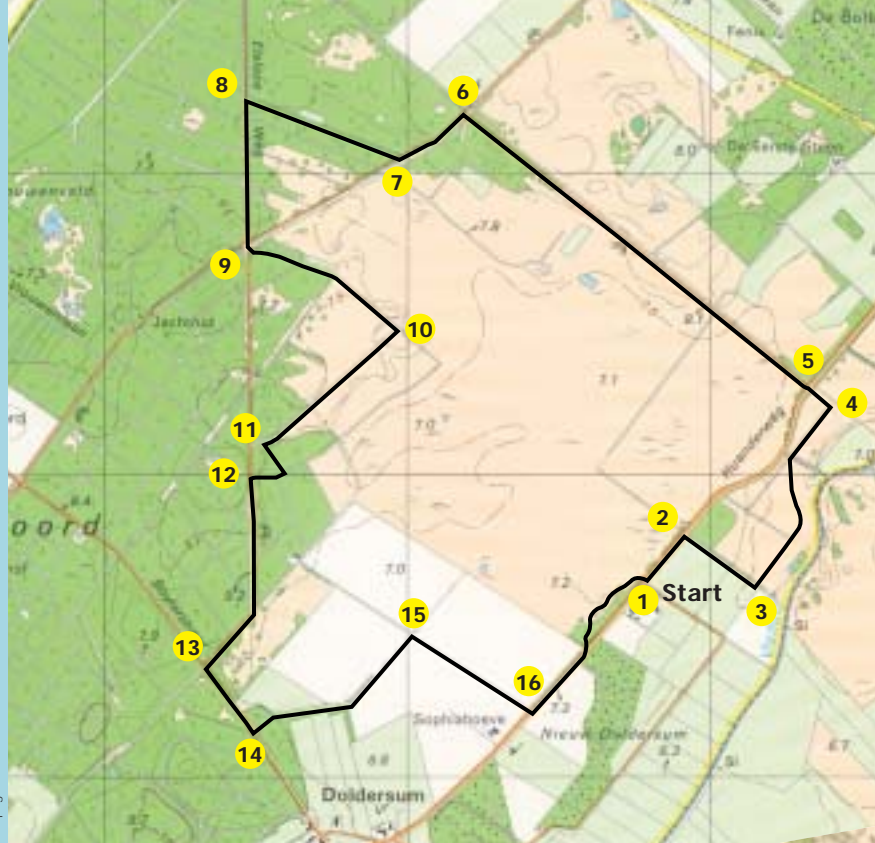
slenk waarlangs het overtollige water van het Doldersummerveld richting Vledder Aa afwaterde. Indertijd is de Vledder Aa net als de meeste andere Drentse beken rechtgetrokken. In het Nationale Park proberen de natuurorganisaties de beek zijn natuurlijke loop zoveel mogelijk terug te geven. Rechts van het pad ligt tussen de boompjes een oorlogsmonument op de plaats waar de bezetter in september 1944 zes jonge Nederlanders fusilleerde. Als u een stukje langs het pad verder loopt komt u bij de Vledder Aa.

4 Het paadje maakt een haakse bocht naar links.

5 U steekt de weg over en neemt het fietspad dat over het Doldersummerveld loopt. U kunt ook de zandweg rechts van het fietspad nemen.

Lopend langs het Doldersummerveld zal het u opvallen dat het veld geen vlak terrein is. Zandruggen en laagtes wisselen elkaar af. Met name op de nattere stukken groeit nog veel *Molinia*. De Stichting Het Drentse Landschap pakt de vergrassing hier krachtig aan. Op allerlei plaatsen langs het pad ziet u stukken die tot op de bodem kaal gemaaid zijn. Dit zogeheten diepmaaien is een goede en relatief goedkope

© Topografische Dienst Emmen

Gentiaanblauwtje

Foto: Geert de Vries

Foto: Jan Winters

Startpunt Aan de Huenderweg ligt vanuit Doldersum aan de rechterkant en vanuit Wateren links op huisnummer 1 de Huenderhoeve. Auto parkeren op de grote parkeerplaats bij het informatiepaneel.

Lengte route 7 km

Benodigde tijd 2½ uur

Begaanbaarheid paden Door-gaans goed te belopen. De route is op de volgende manier ook met een rolstoel via verharde wegen te volgen: blijf tussen de punten 1 en 4 op de Huender-

weg, neem dan tussen de punten 4 en 5 en tussen 5 en 8 het fietspad, blijf bij 8 het fietspad volgen en ga vanaf punt 12 rechtdoor via Doldersum terug naar het startpunt.

Honden Niet toegestaan vanwege de schapen en runderen.

Openbaar vervoer Arriva-buslijn Oosterwolde-Steenwijk nemen en op de halte Kerkweg in Boyl uitstappen. Daarna is het via de Doldersummerweg ongeveer 4 km lopen naar punt 12 in de route.

Situatie
A 1850

Regenwulp

Archief HDL

Foto: Geert de Vries

Dophei

methode gebleken om de heide nieuwe kansen te geven. Ook worden regelmatig stukken geplagd.

Het pad over de hei lijkt regelrecht naar de horizon te lopen. Hier proeft u nog de sensatie van de ruimte en 'leegte' van de heidevelden die tot in de twintigste eeuw een groot deel van Drenthe bedekten. De meeste Drentse hei werd toen ontgonnen tot landbouwgrond en productiebos. Ook een belangrijk deel van het veld hier is lange tijd met bos bedekt geweest. Aan het eind van het pad ziet u nog een paar overblijvers. Hier en daar steken nog stobben van omgehakte bomen boven de grond uit. In totaal heeft de Stichting Het Drentse Landschap in de loop van de jaren zo'n tachtig hectare bos van het Doldersummerveld afgehaald.

6 Aan het eind van het veld gaat u linksaf. Hier ook weer heeft u de keuze de zandweg te nemen of het fietspad ernaast.

Het pad draagt de fraaie naam Jongkindt Conincklaan. Het is genoemd naar de landbouwkundige C.J.M. Jongkindt Coninck die in 1859 werd benoemd tot directeur van de 'vrije koloniën' der Maatschappij van Weldadigheid. Later zou hij de eerste directeur van de Rijkslandbouwschool in Wageningen worden. Reeds in de tijd van Jongkindt Coninck was de Maatschappij vanuit Frederiksoord actief om grote delen van Zuidwest-Drenthe te ontginnen. Ook het Doldersummerveld werd indertijd door de Maatschappij van Weldadigheid aangekocht met de bedoeling om het te ontginnen.

In de jaren zestig van de twintigste eeuw sloeg in Nederland de stemming om ten gunste van de natuurbescherming. Zo werd in 1964 het beroemde kroonbesluit van kracht dat het voortaan verbod om woeste grond te ontginnen. Het besluit haalde een streep door de plannen van de Maatschappij met het Dolder-

summerveld en de Stichting Het Drentse Landschap kreeg de kans het veld te kopen. In de jaren daarna is ook de Maatschappij van Weldadigheid zich zelf gaan ontwikkelen tot een organisatie die natuur en natuurontwikkeling hoog in het vaandel heeft.

7 Na een paar honderd meter neemt u het bospad rechtsaf.

Het bos in het voormalig stuifzandgebied waar het pad door loopt, heeft zich in de loop van de tijd kunnen ontwikkelen tot een 'Drents bos' met vele eiken, berken en elzen. Door een aantal jaren consequent te dunnen, kregen soorten die zich op de Drentse bodem thuis voelen, voldoende licht, ruimte en voedsel om zich te ontwikkelen ten koste van de aangeplante soorten. Een bos als dit maakt het de beheerder gemakkelijk, want hier hoeft je zelf nauwelijks meer iets te doen.

8 Aan het eind van het bospad gaat u linksaf het fietspad op.

9 Op de zes-sprong neemt u schuin linksaf het bospad dat de rand van het bos en het veld gaat volgen. Eenmaal op het veld versmalt het pad tot een konijnenpaadje.

De Stichting Het Drentse Landschap heeft ervoor gezorgd dat het op het Doldersummerveld steeds natter kon worden en dat de vergassing op grote delen van het veld werd teruggedrongen. In 1982, 1992 en 2002 heeft de stichting de vegetatie van het veld nauwkeurig in kaart laten brengen. Uit de opeenvolgende onderzoeken bleek dat de afgelopen twintig jaar de oorspronkelijke dophei- en struikheivegetaties de kans hadden gekregen om zich weer voluit te ontwikkelen. Zo is het Doldersummerveld op dit moment een van de soortenrijkste vochtige heidevelden van Drenthe. Uit het laatste

Het Doldersummerveld

onderzoek bleek dat op het veld maar liefst 20 in Nederland zeer zeldzame plantensoorten voorkomen, de zogeheten Rode Lijst-soorten. Opvallend zijn onder andere Beenbreek, Ronde en Kleine zonnedauw, Moeraswolfsklauw, Witte snavelbies en Klokjesgentiaan die op dit moment massaal op het Doldersummerveld voorkomen.

10 Op een hoge zandkop gaat de route rechtsaf. Rechtdoor ligt het afgesloten deel van het Doldersummerveld.

Als u goed naar de bomen rechts van het pad kijkt, ziet u dat de stammen tot op vijf, zes meter van de grond zwart zijn. Dit is het gevolg van een grote brand die in 1980 een belangrijk deel van het bos op het Doldersummerveld in de as legde en daarmee ongevraagd een belangrijke bijdrage leverde aan de ontwikkeling van het Doldersummerveld. Het instrument van het platbranden van de heide werd vroeger ook al door de schepers toegepast om de heide te verjongen. Waarbij echter de grond met de as wordt bemest waardoor het Pijpenstrootje een voorsprong kreeg op de heideplanten die niets van de bemesting moeten hebben. Een maatregel dus die de schapen eerder ten goede kwam dan het heideveld.

11 Ca. 100 m. voorbij de bosrand slaat u linksaf door het grove dennenbos. Bij de kijktoren rechtsaf.

Tijdens een excursie naar het Poolse Nationale Park Biebrza zagen de mensen van de Stichting Het Drentse Landschap een kijktoren staan die door zijn eenvoud in constructie en het gebruik van natuurlijke materialen bij wijze van spreken opvallend onopvallend was. Ze maakten foto's, namen de maten zo goed mogelijk op en gingen op zoek naar sponsors om de toren van Biebrza

te laten nabouwen aan de rand van het Doldersummerveld.

Bovenop de toren heeft u op ongeveer dertien meter hoogte een fantastisch uitzicht over het veld.

12 Neem het fietspad linksaf.

13 U steekt de weg over en volgt het fietspad langs de Boylerstraat linksaf richting Doldersum.

14 Voorbij het weiland links van de weg, steekt u linksaf de straat over en volgt u de zandweg. (Als u inmiddels zin heeft om even wat uit te rusten en te drinken, zou u kunnen doorlopen naar Doldersum).

15 Het zandpad maakt een scherpe bocht naar rechts richting Sophiahoeve.

De Sophiahoeve werd in 1922 door de Maatschappij van Weldadigheid gebouwd als de eerste ontginnings-

foto: Geert de Vries

Beenbreek: geluk bij een ongeluk

Op het Doldersummerveld groeit een voor Nederlandse begrippen buitengewoon zeldzaam plantje met de intrigerende naam Beenbreek. De wetenschappelijke naam is voluit *Narthecium ossifragum*. Het Latijnse woord 'os' betekent been en het werkwoord 'frango' staat voor breken: ook in het Latijn Beenbreek dus. mHet oude verhaal wil dat de plant een giftige stof bevat die ervoor zorgt dat runderen en schapen die de plant veelvuldig eten, gemakkelijk hun poten zouden breken. Waarschijnlijk zegt dat breken van de poten echter meer over het verzwikken en wegzakken in het natte, zompige milieu waar Beenbreek zich het beste thuis voelt. Voor een natuurorganisatie is het feit dat een plant als Beenbreek weer ergens voet aan de grond krijgt, een bewijs dat het met je beheer de goede kant opgaat. Hoewel er altijd ook factoren een rol spelen waar een beheerder maar heel weinig invloed op heeft. Zo stelt Beenbreek niet alleen hoge eisen aan de hoeveelheid grondwater, maar ook aan de specifieke kwaliteit ervan. Op sommige plekken op het Doldersummerveld groeit Beenbreek tegenwoordig weer zo talrijk dat hij de heide hier en daar in juli met zijn bloemen goudgeel kleurt. In de herfst na de bloei verandert die kleur in oranjebruin.

boerderij op het Doldersummerveld. Er zouden meer volgen was het plan, maar – zoals eerder gezegd – daar is het nooit van gekomen. De Stichting Het Drentse Landschap is tegenwoordig eigenaar van de Sophiahoeve en heeft hem in gebruik als beheersboerderij. De bedrijfsvoering is zo goed mogelijk afgestemd op het natuurbeheer. Op het land wordt nagenoeg alleen 'ouderwetse' mest van de eigen dieren gebruikt. Het graan dat

wordt verbouwd, wordt net als gras en het hooi voor een groot deel 's winters weer opgevoerd aan het vee. Net zoals dat vroeger in het oude Drentse boerenbedrijf gebeurde.

16 Ga vóór de Huenderweg linksaf. Blijf aan deze kant van de sloot. Het pad brengt u na een paar honderd meter door een bosje langs het raster terug naar het startpunt.

Het Drentse Landschap

© Stichting 'Het Drentse Landschap' (december 2002)

Bezoekadres: Kloosterstraat 5 - 9401 KD Assen – Postadres: Postbus 83 - 9400 AB Assen
Tel. (0592) 31 35 52 – e-mail: mail@drentslandschap.nl

foto: Jan Winters